

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата педагогічних наук, доцента

ЧЕРЕДНІЧЕНКО ГАЛИНИ АНАТОЛІВНИ

на дисертацію **Піскурської Ганни Вікторівни** *«Формування професійної плурилінгвальної компетентності майбутніх менеджерів зовнішньоекономічної діяльності у вищому технічному навчальному закладі»*,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Докорінні перетворення у суспільстві створили передумови для оновлення системи професійної підготовки майбутніх менеджерів зовнішньоекономічної діяльності, зумовленого об'єктивною необхідністю модернізації її змісту, підвищення якості підготовки фахівців до сучасних вимог. Успішність інтеграції національної економіки зі світовою системою господарювання, підвищення конкурентоздатності вітчизняних підприємств і фахівців на міжнародних ринках значною мірою залежить від здатності фахівців з менеджменту плідно взаємодіяти з колегами з-за кордону.

Саме тому дисертаційна робота Піскурської Ганни Вікторівни «Формування професійної плурилінгвальної компетентності майбутніх менеджерів зовнішньоекономічної діяльності у вищому технічному навчальному закладі» є своєчасною і актуальною, оскільки зумовлена необхідністю пошуку шляхів підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх менеджерів.

Актуальність дослідження обумовлюється пріоритетними орієнтирами освіти, визначеними Національною доктриною розвитку освіти 2012-2021 рр., державною Концепцією професійної освіти, Законом України «Про освіту», «Про вищу освіту» та «Про зовнішньоекономічну діяльність», згідно з якими завданням вищої школи є поширення іншомовної професійної підготовки спеціалістів, зокрема й менеджерів зовнішньоекономічної діяльності.

Правомірним є науковий апарат дисертації. Дисертантка чітко

сформулювала мету і завдання дослідження, визначила його об'єкт і предмет, коректно сформулювала гіпотезу дослідження, використала адекватні методи дослідно-експериментальної роботи.

Домінантою методології, на якій авторка базує свої наукові позиції, є наукові ідеї філософії освіти, фундаментальні положення системного, діяльнісного, компетентнісного, аксіологічного, культурологічного, середовищного підходів; теоретико-методологічні засади професійної підготовки студентів у вищих технічних навчальних закладах; наукові положення щодо формування іншомовної компетентності майбутніх фахівців та мультилінгвального навчання.

Заслуговує на увагу глибокий аналіз психолого-педагогічної літератури щодо базових категорій дослідження та їх взаємозв'язків. Варто виокремити у дисертаційному дослідженні розроблену авторкою структуру професійної плюрилінгвальної компетентності, яка є результатом ретельного аналізу досліджуваного явища.

Наукова новизна дослідження визначається подальшим розвитком наукових уявлень про зміст, форми та методи професійної підготовки майбутніх фахівців управлінської галузі, сутність та структурні компоненти плюрилінгвальної компетентності фахівця; розробці моделі формування професійної плюрилінгвальної компетентності майбутніх менеджерів зовнішньоекономічної діяльності та визначенні педагогічних умов її ефективної реалізації у ВТНЗ.

Позитивною характеристикою роботи є її міждисциплінарний характер, опора на досягнення психолінгвістики: визначення педагогічних засобів формування професійної плюрилінгвальної компетентності майбутніх менеджерів ЗЕД ґрунтується на психологічних і лінгвістичних закономірностях формування білінгвізму.

Особлива увага в дисертації приділяється визначенню сутності та структури ключового поняття дослідження «професійна плюрилінгвальна компетентність», яке розглядається авторкою як універсальна ціннісно-сміслова професійно-особистісна якість, яка інтегрує лінгвістичні та професійні знання і вміння та характеризує готовність фахівця до полікультурної комунікації в сфері

ЗЕД на творчому соціально значущому рівні та здатність ефективно використовувати можливості всіх мов власного репертуару та невербальні засоби для розв'язання професійних завдань, а також розробці критеріїв, показників та ступенів сформованості досліджуваної компетентності.

Методологічна обґрунтованість моделі формування професійної плюрилінгвальної компетентності майбутніх менеджерів зовнішньоекономічної діяльності забезпечується опорою на системний, аксіологічний, компетентнісний, діяльнісний, культурологічний і середовищний підходи. Наукова значущість результатів дослідження підтверджується також визначенням педагогічних умов формування професійної плюрилінгвальної компетентності студентів-менеджерів у навчально-виховному процесі вищого технічного навчального закладу, а також шляхів їх реалізації.

Провідною ознакою теоретичної значущості дисертаційного дослідження є його концептуальність, яка підтверджується визначенням сутності та структури досліджуваної компетентності, обґрунтуванням моделі та педагогічних умов формування професійної плюрилінгвальної компетентності майбутніх менеджерів зовнішньоекономічної діяльності, якими названо: створення плюрилінгвального середовища з пріоритетним використанням інноваційних форм, методів і технологій навчання; стимулювання мотиваційно-ціннісного компонента професійної плюрилінгвальної компетентності; забезпечення професійної спрямованості когнітивно-діяльнісного компонента плюрилінгвальної компетентності майбутніх менеджерів ЗЕД шляхом застосування автентичних початкових матеріалів лінгвопрофесійного характеру.

Авторське бачення розв'язання проблеми дослідження знайшло своє відображення у визначенні змісту, форм та методів формування професійної плюрилінгвальної компетентності майбутніх менеджерів ЗЕД, що наведено у тексті другого розділу дисертації. Достовірність результатів дослідження ґрунтується на коректному використанні комплексу методів дослідження, що застосовуються адекватно поставленим завданням, які повністю вирішені дисертанткою.

Джерельна база дослідження, яка складається з 267 найменувань, відрізняється різноманітністю. Авторкою проаналізовані монографії, підручники, наукові статті, дисертації, методичні матеріали, зважений підхід до вибору яких дозволив проаналізувати проблему в різних аспектах: філософському, психологічному, педагогічному.

Заслуговує на увагу практична значущість дослідження, яка визначається тим, що розроблені дисертанткою комплекс контрастивних вправ з розвитку професійної плюрилінгвальної компетентності, методичні рекомендації для викладачів щодо формування зазначеної компетентності, пакет діагностичних матеріалів для визначення рівня сформованості професійної плюрилінгвальної компетентності майбутніх менеджерів зовнішньоекономічної діяльності можуть бути використані в навчально-виховному процесі вищих технічних навчальних закладів, у системі післядипломної освіти та самоосвітній діяльності.

Достовірність результатів дослідження визначається застосуванням методів математичної статистики для обробки результатів експериментального дослідження.

Зміст дослідження достатньо повно відображено у 13 публікаціях, 6 з яких – у наукових фахових виданнях України. Апробацію дослідження здійснено на 5 наукових конференціях різних рівнів.

В цілому позитивно оцінюючи дослідження Піскурської Г. В., вважаємо за необхідне висловити деякі зауваження та побажання.

1. Деякі підрозділи дисертації перевантажені додатковою інформацією. Так, підрозділ 1.3 «Модель формування професійної плюрилінгвальної компетентності майбутнього менеджера зовнішньоекономічної діяльності», який містить відомості про специфіку професійної діяльності менеджера зовнішньоекономічної діяльності, вікові особливості студентства, методологічні підходи до розробки моделі формування професійної плюрилінгвальної компетентності та критерії та показники її сформованості, є досить великим за обсягом. Не заперечуючи цікавий характер представленої інформації, вважаємо, що вона переобтяжує

сприйняття, тому варто було б детально зупинитися лише на маловідомих та нестандартних фактах або виокремити стан та проблеми професійної діяльності менеджера зовнішньоекономічної діяльності в окремий підрозділ.

2. У зв'язку введенням в дію постанови № 266 Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, підготовка менеджерів зовнішньоекономічної діяльності може здійснюватися лише на другому рівні вищої освіти, тому у дослідженні більшу увагу необхідно було приділити магістерській підготовці.

3. Заслужує на позитивну оцінку рівень обґрунтованості моделі формування ППК майбутніх менеджерів ЗЕД. Проте, «елементна база» окремих складників цієї структурної моделі не є повною, зокрема змістово-діяльнісний блок, не зазначені показники, педагогічна технологія, етапи формування ППК та ін.. Крім того, у представленій моделі хотілося б побачити інтеграцію змісту навчання декільком мовам, що сприяє реалізації взаємозв'язку суміжних мовних дисциплін, у результаті чого створюється цілісність, зумовлена комплементарним взаємодоповненням знань з різних мов .

4. Дискусійним та недостатньо обґрунтованим з нашої точки зору виступає виокремлення такої педагогічної умови як *створення плюрлінгвального середовища* з пріоритетним використанням інноваційних форм, методів та технологій навчання майбутніх менеджерів ЗЕД у процесі оволодіння фаховими дисциплінами, яке дисертантка розуміє як «систему психолого-педагогічних умов, які забезпечують можливість для формування компетенцій, розкриття здібностей та особистісних особливостей студентів, в яких мови слугують засобом пізнання світу спеціальних знань» .

Висновок про відповідність дисертації вимогам МОН. Проте висловлені зауваження мають дискусійний характер і суттєво не впливають на загальну оцінку виконаного дослідження.

Таким чином, дисертаційна робота Пікурської Г. В. є завершеною і самостійно виконаною науковою працею, яка має всі ознаки теоретичного і практичного значення.

За рівнями наукової новизни, теоретичного і практичного значення дисертаційне дослідження «Формування професійної плюрилінгвальної компетентності майбутніх менеджерів зовнішньоекономічної діяльності у вищому технічному навчальному закладі» є самостійним, завершеним дослідженням, у якому одержані науково обґрунтовані результати в галузі теорії і методики професійної освіти, відповідає пп. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 що дає підстави для присудження Пікурській Ганні Вікторівні наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

Завідувач кафедри ділової іноземної
мови та міжнародної комунікації
Національного університету харчових
технологій,
кандидат педагогічних наук, доцент



Г.А. Чередніченко

